

Nr 9 (297)
Wrzesień 2020

POLSCIE WIERNI

MIESIĘCZNIK ZWIĄZKU KOMBATANTÓW RP I BYŁYCH WIĘZNIÓW POLITYCZNYCH

CHWAŁA BOHATEROM

Zapewne większość pamięta kultową polską komedię ukazującą wojenne perypetie szeregowego Franciszka Dolasa. W pierwszych scenach filmu główny bohater pędzi po dworcu kolejowym, starając się złapać niemieckiego „dywersanta”. Podczas pościgu za Niemcem nasz dzielny wojak w pewnym momencie oddaje w powietrze strzał ostrzegawczy. Sekundę później noc przeradza się w jasny dzień, a ciszę rozdziera kanonada artyleryjska – właśnie wybiła godzina 4.45, 1 września 1939 r., a świat na następne sześć lat pograżył się w największym konflikcie w historii ludzkości. Ale nawarzyłem bigosu – podsumowuje wszystko oniemiały Marian Kociniak, widząc skutek pierwszego strzału oddanego 1 września 1939 r.

DROGA KU II WOJNIE ŚWIATOWEJ

W ten komiczny sposób starano się ukazać początek najkrwawszego konfliktu w historii człowieka – w ciągu następnych lat zginie 70-85 milionów ludzi. Chcąc zgłębić temat genezy II wojny światowej, której 81. rocznica wybuchu przypada w tym miesiącu, możemy natknąć się na tysiące publikacji, artykułów, książek, itp. prac opisujących drogę ku wojnie. Nie jesteśmy w stanie wymienić wszystkich pośrednich przyczyn wybuchu II wojny światowej, jednak w morzu prac historyków poruszających ten temat można usłyszeć głosy, że do wojny doszło nie jedynie z powodu decyzji podjętych przez kilku polityków. Poniekąd odpowiedzialność za wybuch konfliktu ponoszą wszyscy obywatele Europy poprzez przyjęcie biernej postawy wobec rozgrywających się na ich oczach wydarzeń, bądź też poprzez aktywne popieranie reżimów totalitarnych. Powtarzając słynne słowa Cycerona: *historia magistra vitae est*, (*historia nauczycielką życia*) warto raz jeszcze przypomnieć najważniejsze przyczyny wybuchu II wojny światowej, by

zapobiec kolejnym konfliktom w przyszłości.

Gdy 11 listopada 1918 r. na froncie zachodnim umilkły strzały, Europa zaniemówiła, widząc ogrom strat, jakie poniosły narody europejskie podczas Wielkiej Wojny. Wśród ludzi, którzy przetrwali owe „samobójstwo Europy”, powszechnie zapanował nastrój dążenia do pokoju na świecie. Wielka Wojna miała być wojną, która położy kres wszystkim wojnom, jak mawiali wówczas przedstawiciele państw Ententy. Ta idea przyświecała konferencji pokojowej w paryskim Wersalu, gdy przedstawiciele zwycięskich państw zasiedli przy stole, by ustalić kształt powojennej Europy. W głównej mierze odpowiedzialność za wybuch I wojny światowej spadła na ówczesną Republikę Weimarską, która miała ponieść konsekwencje i koszty czteroletniej wojny.

Niemcom wymierzono olbrzymią karę. Prócz strat terytorialnych czy ograniczenia liczebności armii, sankcje gospodarcze nałożone na państwo niemieckie miały być, wedle szacunków, spłacane przez kolejne czterdzieści lat.

Obowiązek spłata miliardowych reparacji, nakładający się w czasie z powojennym kryzysem gospodarczym, jedynie pobudził dążenia rewizjonistyczne narodu niemieckie-

go. Uwaga brytyjskiego ekonomisty Johna Maynarda Keynesa, że warunki pokoju narzucone Niemcom jedynie wzbudzą w nich chęć odwetu, pozostała bez echa.

Jednak nie tylko Niemcy byli niezadowoleni z warunków traktatów pokojowych, bowiem osobne układy musiały podpisać Austria, Węgry, Bułgaria i Turcja. Tak samo jak w przypadku Niemiec, zmieniły się granice państw europejskich. Z naszej perspektywy Polska po 123 latach zaborów odzyskała niepodległość, jednak kosztem odebrania państwu niemieckiemu Wielkopolski, Pomorza Gdańskiego i części Śląska, co automatycznie doprowadziło do eskalacji konfliktu między oboma państwami. Podobny los spotkał inne narody europejskie, których przyszłość rozstrzygnęła się w Wersalu. Po latach wiadać, że politycy europejscy kształtowali ład wersalski bez znajomości sytuacji narodów Europy Środkowej i Wschodniej. Najlepszym przykładem było powstanie Królestwa Serbów, Chorwatów i Słoweńców, czyli późniejszej Jugosławii. Najboleśniejsze świadectwo sztuczności tego tworu politycznego dał szereg wojen na Bałkanach, które wybuchły w latach 90. ubiegłego wieku. Innym przykładem sztucznego tworu politycznego była nieodległa Czechosłowacja – państwo, w granicach którego znalazły się dwa narody. Nowy podział polityczny Europy dotknął też Węgrów, z których część, w wyniku traktatu z Trianon, znalazła się poza granicami swojej ojczyzny, głównie w Czechosłowacji i Rumunii. Jedynie te przykłady jasno pokazują, że nowy ład europejski był kruchy, a Europejczycy będą dążyć do zmian na mapie kontynentu. Najdo-

Republika Weimarska – protesty przeciwko Traktatowi Wersalskiemu.

→ Ciąg dalszy ze str. 3

bitniej zauważył to marszałek Francji Ferdinand Foch, który trwałość nowego porządku oceniał na dwadzieścia lat.

Gdy w latach 1914–1918 narody europejskie walczyły na frontach, w każdym państwie działał aparat propagandy, ukazując przeciwnika w jak najgorszym świetle. Koniec wojny nie oznaczał jednoczesnego odejścia od pielęgnowanego przez cztery lata nacjonalizmu. Chociaż działania wojenne zakończyły się, narody wciąż czuły niechęć do sąsiadów – niedawnych wrogów. Równocześnie w 1918 r. w Europie rozpoczął się powojenny kryzys gospodarczy, radykalizując postawy społeczne. Do obu opisanych czynników w tym samym czasie doszedł jeszcze jeden – wprowadzone w większości państw europejskich parlamentarno-gabinetowe formy rządów

wkroczył autorytaryzm lub totalitaryzm. Mapa polityczna Europy przed 1939 r. nie pozostawia złudzeń – doświadczenie I wojny światowej odeszło w zapomnienie już po chwili. Najpierw, w 1920 r., władzę autorytarną na Węgrzech objął admirał Horthy. Dwa lata później, w 1922 r., władzę dyktatorską we Włoszech objął Benito Mussolini, cztery lata po nim, w 1926 r., państwem autorytarnym stała się Polska pod rządami Józefa Piłsudskiego. Hitler nie był pierwszym lub drugim politykiem, który obalił demokrację w swoim państwie – przed nim demokracja upadła m.in. w Portugalii, Jugosławii, Albanii, Turcji czy na Litwie. Jedynie Wielka Brytania, Irlandia, Francja, państwa Beneluxu, państwa skandynawskie i Czechosłowacja zachowały ustrój demokratyczny.

Europa odeszła od demokracji zapominając przy tym, że autorytaryzm i totalitaryzm dążą do konfrontacji z sąsiednimi narodami, a głoszone hasła szybko mogą doprowadzić do wybuchu kolejnej wojny.

Oczywiście dojście Adolfa Hitlera do władzy było jedną z bezpośrednich przyczyn wybuchu II wojny światowej. Droga Hitlera od „krzykacza” w monachijskiej piwiarni

do Führera, wciąż stanowi interesujący temat dla historyków, socjologów i psychologów. Pierwsze badania nad tym poczyniono już w 1941 r., gdy Erich Fromm opublikował „Ucieczkę od wolności”. Historia dojścia nazistów do władzy pokazuje dobitnie, że społeczeństwo w dobie kryzysu gospodarczego podatne jest na coraz radykalniejsze hasła.

Być może Hitler nie doszedłby do władzy, gdyby nie Wielki Kryzys, który opanował światową gospodarkę w 1929 r. „Czarny czwartek” 24 października

1929 r., kiedy nastąpił krach na giełdzie nowojorskiej, po chwili dotarł do państw europejskich, w tym Niemiec. Skrajne hasła głoszone przez NSDAP, partii dotychczas marginalnej, zaczęły trafiać na podatny grunt. Naród niemiecki, walcząc z kryzysem gospodarczym, coraz chętniej słuchał przemówień Hitlera, winą za pojawienie się kryzysu gospodarczego obarczając go Żydów. Nawet, jeśli ludzie słyszeli o cyklu koniunkturalnym w gospodarce, prościej im było znaleźć winnych swojej sytuacji materialnej. Na jak bardzo podatny grunt trafiła ideologia nazistowska, pokazują wyniki wyborów parlamentarnych w Niemczech – na NSDAP, która cztery lata wcześniej była na marginesie, 6 listopada 1932 r. zdobyła 33,1% głosów, stając się największą siłą polityczną w parlamencie (drugi wynik osiągnęła SPD, zdobywając 20,4%).

Kancelarz Adolf Hitler powoli, lecz konsekwentnie, zaczął ograniczać prawa obywatelskie w III Rzeszy. Sukcesywnie delegalizowano partie polityczne, jeszcze w 1933 r. powstał obóz koncentracyjny w Dachau, natomiast dwa lata po objęciu władzy ogłoszono ustawy norymberskie. Wszystko to przy aprobacie lub też milczącej akceptacji narodu niemieckiego. Jak powiedzielibyśmy obecnie: zaszwankowało społeczeństwo obywatelskie, które zamiast zaprotestować przeciwko łamaniu praw człowieka, skupiło się na powolnym wzroście gospodarczym państwa niemieckiego. Poprawa sytuacji gospodarczej – bezrobocie z 6 mln w 1933 r. spadło do poziomu 1,2 mln w 1937 r. – przekładała się na rosnące poparcie społeczne władz nazistowskich i ich kolejnych kroków.

Ów wzrost gospodarczy zawdzięczano Hitlerowi, który w celu wyjścia z kryzysu ogłosił roboty publiczne. Rarzem mało kto zwrócił uwagę, że gospodarka skupiła się na przemyśle zbrojeniowym. I tym bardziej nikt nie myślał wówczas, że karabin, mówiąc kolokwialnie: „służy do strzelania”. Tworząc coraz to nowsze bronie, Hitler musiał znaleźć miejsce, gdzie mógł użyć swojej nowoczesnej armii.

Politykę dyktatora III Rzeszy w latach 1933-1939 r. można porównać do skradania się – po każdym, skrupulatnie postawionym kroku przybliżającym do celu, Hitler rozglądał się, czy ktoś

Zbrojenia III Rzeszy.

nie sprawdzały się z racji rozdrobnienia scen politycznych państw europejskich i tym samym osłabianiu władzy wykonawczej (za najlepszy przykład może posłużyć sejm I kadencji II Rzeczypospolitej, gdzie w ławach sejmowych znalazło się czternaście klubów poselskich).

Te trzy czynniki doprowadziły do radykalizacji społeczeństw europejskich, które nadzieję na zakończenie kryzysu gospodarczego i politycznego w swoich państwach upatrywały w innych ustrojach – godzono się, by w miejsce demokracji, która „nie zdała egzaminu”,

na niego zwrócił uwagę. Brak zdecydowanej reakcji państw Europy Zachodniej na poczynania Führera na naszym kontynencie w latach 1933-1939 doprowadziły do wybuchu II wojny światowej. Osobnym zagadnieniem i zarazem wyjątkiem będzie tu kwestia wojny prewencyjnej podnoszonej przez Polskę.

Najpierw, w 1935 r., Hitler przywrócił powszechną służbę wojskową i jawnie zrezygnował z ograniczeń militarnych państwa niemieckiego, jednak Europa nie zareagowała stanowczo na ten akt pogwałcenia umów międzynarodowych. Łamiąc postanowienia traktatu wersalskiego, Niemcy zaczęli się zbroić – produkowano nowoczesne czołgi i samoloty. Rok później, w 1936 r., Wehrmacht zajął zdemilitaryzowaną Nadrenię – znów przy braku stanowczego sprzeciwu opinii międzynarodowej. Również wsparcie gen. Franco podczas wojny domowej w Hiszpanii nie spotkało się z poważnymi konsekwencjami, chociaż o zbombardowaniu miejscowości Guernica było głośno. Biernie przypatrywano się kształtowaniu Osi w latach 1936-1937. Anschluss Austrii w marcu 1938 r. nie spowodował żadnej reakcji państw europejskich.

Momentem przełomowym dla genezy II wojny światowej była jesień 1938 r., gdy Europa po raz pierwszy realnie stanęła na krawędzi wojny. Po 1918 r. 3 mln Niemców znalazło się w granicach Czechosłowacji (stanowiąc blisko 25% ludności tego państwa), zamieszkując przygraniczny rejon Sudetów. Niemcy sudeccy, przy poparciu Hitlera, zaczęli domagać się przyłączenia zamieszkiwanego przez nich regionu do III Rzeszy. Rząd czechosłowacki w odpowiedzi ogłosił mobilizację armii, a Europa stanęła na krawędzi wojny. Liga Narodów, która miała strzec pokoju na świecie, nic nie mogła zrobić – jako organizacja międzynarodowa, w której członkostwo było dobrowolne, nie posiadała instrumentów mogących powstrzymać dyktatora.

Chcąc załagodzić spór, w dniach 29-30 września 1938 r. w Monachium odbyła się konferencja z udziałem Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Neville'a Chamberlaina

i Édouarda Daladiera. Premierzy Wielkiej Brytanii i Francji uwierzyli Hitlerowi, który podczas konferencji zapewniał, że: *Sudety są moim ostatnim żądaniem terytorialnym w Europie*. Zgodzono się na postulaty Hitlera, a o decyzji polityków poinformowano rząd Czechosłowacji, który nie został zaproszony na konferencję. Wkrótce rejon Sudetów został zajęty przez wojsko niemieckie. Ustępstwa poczynione przez premierów oznaczały dla Czechosłowacji utratę 20% terytorium i ok. 40% potencjału przemysłowego. We Francji i Anglii wierzono jednak, że konferencja monachijska zażegnała groźbę wybuchu kolejnej wojny, nawet jeśli kosztem przekazania części ziem niezależnego państwa drugiemu państwu. Symbolem tego stał się premier Chamberlain, gdy po powrocie do Anglii mówił do zgromadzonych dziennikarzy: *Przywożę wam pokój*, pokazując przy tym tekst podpisanego układu monachijskiego.

Właśnie wtedy politykę ustępstw wobec niemieckiego dyktatora zaczęto określać jako „appeasement”, czyli „ugłaskiwanie”. Europa przespała moment narodzin niemieckiego totalitaryzmu – teraz pozostało jej jedynie załagodzić aspiracje Hitlera, który coraz jawniej dążył do wybuchu kolejnej wojny.

Wydarzenia między wrześniem 1938 r. a wrześniem 1939 r., potoczyły się lawinowo. W marcu 1939 r. reszta Czechosłowacji została zajęta przez

Układ monachijski 1938 r.

Niemców i Węgrów, wtedy też Wolne Miasto Kłajpeda zostało zaanektowane przez Niemcy.

W tym samym czasie, w marcu 1939 r., wobec rządu polskiego po raz ostatni Niemcy wystosowali swoje propozycje „uregulowania” kwestii spornych – m.in. Polska miała zgodzić się na włączenie Gdańska w granice III Rzeszy, a przez Pomorze Gdańskie miała przebiegać autostrada eksterytorialna do Prus Wschodnich. Minister Spraw Zagranicznych Józef Beck konsekwentnie odmawiał żądaniom niemieckim, zdając sobie sprawę ze zbliżającej się wojny między Polską a Niemcami.

23 sierpnia 1939 r., ku zdziwieniu polityków europejskich, III Rzesza i ZSRR podpisały układ o nieagresji, który do historii przeszedł pod nazwą paktu Ribbentrop-Mołotow. Razem z nim podpisano tajny protokół przewidujący podział ziem polskich między oba państwa. Do Francji (formalnego sojusznika Polski od 1921 r.) i Wielkiej Brytanii dotarła informacja o treści tajnego protokołu, jednak wiadomość ta nie została przekazana Polsce. Zamiast tego, dwa dni później, 25 sierpnia 1939 r. Brytyjczycy zawarli sojusz polityczno-wojskowy z II Rzeczpospolitą.

Gdy 1 września 1939 r. Polacy przystępowali do walki z Niemcami, raczej nikt nie zdawał sobie sprawy z tego, że właśnie wybuchł największy konflikt w historii ludzkości. Konflikt, któremu prawdopodobnie można było zapobiec.

MIKOŁAJ ŁUCZNIOWSKI

Niespełna dwa lata po uroczystościach odzyskania przez Polskę Niepodległości, na terenie całego kraju odbyły się obchody stulecia Bitwy Warszawskiej, stanowiącej przełom w krwawej wojnie polsko-bolszewickiej lat 1919-1920. Podpisany 18 marca 1921 roku w Rydze traktat pokojowy, poprzedzony rozejmem z marca 1920 roku, zakończył wojnę i pozwolił jednocześnie na stabilizację wschodniej granicy II RP, będąc także ważnym etapem w umacnianiu odzyskanej niedawno Niepodległości.

Zaplanowane z wielkim rozmachem tegoroczne uroczystości nie odbyły się zgodnie z zamierzeniami, głównie z powodu ograniczeń wynikających z pandemii. W tej sytuacji wiele z nich przeniesiono do internetu. Zdaniem organizatorów umożliwiło to większości Polaków zaangażowanie się w obchody poprzez udział w wydarzeniach transmitowanych m.in. w telewizji. Z kolei on-line umożliwiono obejrzenie w internecie wielu koncertów, spotkań, filmów, w tym np. „Wiktoria 1920”, czy specjalnie przygotowanych wystaw okolicznościowych w Muzeum Wojska Polskiego lub Centralnej Bibliotece Wojskowej.

Niektóre imprezy, jak niezbyt udane widowisko multimedialne „1920. Wdzięczni Bohaterom” na stadionie PGN Narodowy w Warszawie, udostępniło niewielu widzom.

Także tegoroczne obchody święta Wojska Polskiego związane z 100. rocznicą z Bitwy Warszawskiej, w związku z panującą pandemią, miały nieco inny charakter niż w poprzednich latach. Odwołano planowaną z rozmachem defiladę wojskową z udziałem przedstawicieli sojusznicznych armii. W garnizonach odbyły się Apele Pamięci Oręża Polskiego połączone ze złożeniem wieńców i wiązanek w miejscach upamiętniających czyn zbrojny Polaków w walkach o niepodległość oraz pokazy statyczne sprzętu wojskowego, mające także miejsce w Ossowie i Radzyminie. W miastach na terenie całego kraju odbyły się wystawy okolicznościowe, koncerty i sesje popularno-naukowe.

WIKTORIA 1920

Centralne uroczystości zorganizowane w Warszawie rozpoczęły się 14 sierpnia na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego, gdzie prezydent RP, zwierzchnik sił zbrojnych Andrzej Duda wręczył nominacje na pierwszy i kolejny stopień generalski trzynastu oficerom oraz pożegnał generałów i admirałów, którzy w okresie ostatnich dwunastu miesięcy zakończyli służbę wojskową i przeszli do rezerwy.

W południe, w Sulejówku, w obecności głowy państwa i jego małżonki nastąpiło otwarcie Muzeum Józefa Piłsudskiego, będącego nowoczesnym kompleksem muzealno-edukacyjnym obejmującym także odrestaurowany dworek „Milusin”, w którym mieszkał marszałek z rodziną. Podczas wystąpienia, prezydent podkre-

ślił, że właśnie Piłsudski miał największy udział w zwycięstwie przed stu laty, zwłaszcza w opracowaniu planu pokonania wroga m.in. poprzez przeprowadzenie kontrataku nad Wieprza, co przesądziło o klęsce czerwonarmistów. Po zwiedzeniu obiektu prezydent wręczył okolicznościowe tablice Miejsce Pamięci Narodowej przedstawicielom samorządów i instytucji tych województw, na których terenie znajdują się miejsca związane z Bitwą Warszawską 1920. Poinformował także, iż podpisał rozporządzenie o wpisaniu dworku „Milusin” wraz z całą częścią zabytkową i zespołem parkowym na listę Pomników Historii Polski. Przypomnijmy – Muzeum powstało przy darowanym Marszałkowi przez polskich żołnierzy dworku, a w skład kompleksu muzealnego

o powierzchni 4 ha wchodzi także Drewniak, czyli pierwszy dom zakupiony przez Piłsudskich w 1921 r. oraz Willa Bzów – budynek adiutantury Naczelnego Wodza.

W godzinach wieczornych, prezydent RP, premier Mateusz Morawiecki, minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak, szef Urzędu ds. Kombatantów i OR Jan Józef Kasprzyk oraz generałowie sprawujący kierownicze funkcje w wojsku uczestniczyli w Apelu Pamięci, który odbył się na Cmentarzu Wojskowym Powązki, przed „Pomnikiem Poległych w 1920 roku”.

Nazajutrz, 15 sierpnia, w Katedrze Polowej Wojska Polskiego biskup polowy WP gen. bryg. Józef Guzdek odprawił uroczystą mszę św. w intencji ojczyzny i polskich żołnierzy. Uczestniczący w nabożeństwie prezydent RP w obecności towarzyszącej

mu małżonki, ministra obrony narodowej, szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego Pawła Solocha i generalicji WP, przekazał Katedrze swój proporzec.

W modlitwie uczestniczyli ordynariusze wojskowi, prawosławny – arcybiskup prof. Jerzy Pańkowski i ewangelicki biskup płk Mirosław Wola.

W południe na placu marszałka Józefa Piłsudskiego w obecności prezydenta Andrzeja Dudy i jego małżonki, marszałków obu izb parlamentu, przedstawicieli rządu i sił zbrojnych odbyła się uroczysta odprawa wart połączona z Apelem Pamięci. Po przybyciu na plac głowy państwa, podniesiono na maszty Proporzec Prezydenta RP i flagę państwową. W tym czasie żołnierze odśpiewali hymn Polski. Gości po-

Po zaprzysiężeniu wart i zmianie porządku honorowego przed Grobem Nieznanego Żołnierza, prezydent Andrzej Duda, zwracając się do zebranych, powiedział, że *setna rocznica wielkiej wiktorii warszawskiej i Święto Wojska Polskiego to ważny dzień, w którym dziękujemy żołnierzom i oddajemy hołd poległym za ojczyznę, a także wspominamy ten trudny i dramatyczny czas. Podkreślił, że bolszewicka nawała niszczyła nasz kraj, a dla wielu przegrana wydawała się nieuchronna. Byli jednak tacy, którzy nie*

zwątpili – wielcy przywódcy, którzy ponad podziałami politycznymi, niezależnie od przekonań, ratowali Polskę. Wspomniał, że nasi przodkowie już wtedy wiedzieli co znaczy sowiecka niewola, być zesłanym na Sybir i ulegać rosyjskiej katordze. Dodał, że pamiętając o wszystkich, którzy cierpieli na wschodzie, byli zesłańcami, podpisał ustawę o rekompensacie dla tych, którzy w latach 1936-1956 zostali deportowani przez władze Związku Sowieckiego.

Przypominając o udziale

Polaków w walkach na wszystkich frontach II wojny światowej, podziękował żołnierzom i pracownikom wojska za wierną służbę dla ojczyzny i poza jej granicami w sojuszniczym współdziałaniu z armiami państw NATO, a zwłaszcza z wojskami Stanów Zjednoczonych, dziękując im także za obecność na naszej ziemi, by Polska była jeszcze bezpieczniejsza.

Po przemówieniu, zwierzchnik sił zbrojnych, w towarzystwie ministra obrony narodowej i generałów pełniących kierownicze funkcje w siłach zbrojnych złożył wieniec od narodu na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza. Uroczystość zakończyła defilada wspomnianych pododdziałów, Szwadronu Kawalerii WP, Orkiestry Reprezentacyjnej WP, pocztów sztandarowych jednostek wojskowych, w tym zagranicznych, i grup rekonstrukcji historycznej. Następnie, prezydent wraz z małżonką i gośćmi uroczystości przeszli pod pomnik Józefa Piłsudskiego, gdzie złożyli wieniec i oddali hołd Naczelnikowi Państwa.

witał minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak, wśród nich sekretarza stanu USA Michaela Pompeo, z którym godzinę wcześniej podpisał umowę o wzmocnionej współpracy obronnej. Następnie, oficer Dowództwa Garnizonu Warszawa odczytał Apel Pamięci, po czym oddany został salut narodowy – 21 salw armatnich.

W dalszej części uroczystości, jej dowódca płk Leszek Szczeniak przyjął meldunki od dowódców wart pododdziałów reprezentujących Wojska Lądowe, Siły Powietrzne, Marynarkę Wojenną, Dowództwo Garnizonu Warszawa, Wojsk Obrony Terytorialnej, Wojsk Specjalnych, Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych i Żandarmerię Wojskową.

W godzinach popołudniowych, z okazji Święta Wojska Polskiego i stulecia Bitwy Warszawskiej Prezydent Andrzej Duda spotkał się w ogrodach Pałacu Prezydenckiego z przedstawicielami sił zbrojnych, kombatantami, attachè wojskowymi akredytowanymi w Polsce. W spotkaniu uczestniczył wiceprezes Zarządu Głównego ZKRPIBWP Janusz Maksymowicz.

W tym samym dniu na terenie wsi Emilianów, niedaleko Radzymina, przy trasie S8, w obecności ministra obrony narodowej Mariusza Błaszczaka odsłonięto głaz z tablicą pamiątkową poświęconą 100. rocznicy Bitwy Warszawskiej. W Radzyminie, gdzie walki o Warszawę miały znaczący wpływ na powstrzymanie bolszewików, tradycyjnie na Cmentarzu Żołnierzy Wojny Polsko-Bolszewickiej 1920 roku odbyły się uroczystości patriotyczno-religijne.

Trzydniowe uroczystości na polu bitwy pod Ossowem miały swoje apogeum 15 sierpnia, rozpoczęte poranną mszą świętą na cmentarzu Bohaterów

1920 w Ossowie, celebrowaną przez arcybiskupa Stanisława Gądeckiego. Obecni byli przedstawiciele władz państwowych i samorządowych m.in. marszałek Sejmu Elżbieta Witek, marszałek senior Antoni Macierewicz, przedstawiciel Prezydenta RP min. Andrzej Dera, który odczytał list od Prezydenta RP, marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik. W homilii abp Gądecki poruszył m.in. sprawy wojny polsko-bolszewickiej, bohaterstwo dowódców i żołnierzy, mówił o prośbach skierowanych wówczas do Maryi o pomoc i wsparcie w czasie trwania Bitwy Warszawskiej oraz ostrzegał przed szaleństwem każdej wojny. Następnie na terenie Cmentarza Bohaterów odbył się apel poległych. Na polu bitwy miał miejsce także tradycyjny piknik wojskowy połączony z pokazem sprzętu. Kwiaty złożono również przy krzyżu upamiętniającym ks. Ignacego Skorupkę.

S.T.

O TYM WARTO WIEDZIEĆ

UPRAWNIENIA KOMBATANTÓW cz. 3

Ochrona zdrowia, pomoc socjalna i inne uprawnienia

Art. 18.

Kombatanci i inne osoby uprawnione korzystają z pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej w miejscu zamieszkania, w uzyskaniu miejsc w domach pomocy społecznej, w szczególności w domach przeznaczonych dla kombatantów.

Art. 19.

1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, zdrowotnej oraz w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych, może być przyznana pomoc pieniężna – jednorazowa lub okresowa.

2. Pomoc pieniężna jednorazowa może być przyznana w szczególności na:

1) częściowe pokrycie kosztów zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego lub wyrobów medycznych;
2) dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności.

3. Pomoc pieniężna okresowa może być przyznana w szczególności na:

1) zaspokojenie potrzeb bytowych i ochronę zdrowia w przypadku długotrwałej choroby powodującej wzrost kosztów utrzymania, zakupu leków, środków opatrunkowych oraz dojazdów do zakładów leczniczych na zabiegi medyczne i rehabilitacyjne;

2) opłacenie pomocy pielęgnacyjnej niezbędnej z uwagi na wiek oraz stan zdrowia;

3) opłacenie lektora dla ociemniałych kombatantów będących inwalidami wojennymi.

4. Pomoc pieniężna jednorazowa przysługuje również wdowcom lub wdowcom pozostałym po kombatantach oraz innym osobom uprawnionych, posiadającym decyzję Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i OR wydaną na podstawie art. 22 ust. 2.

Art. 19a.

1. Pomoc pieniężna jednorazowa może być przyznana, jeżeli:

1) dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty odpowiadającej 220% najniższej emerytury, ogłaszanej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanej dalej „najniższą emeryturą”;

2) dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury;

3) dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 300% najniższej emerytury, w przypadku gdy wnioskodawca:
a) pobiera rentę inwalidy wojennego lub wojskowego,
b) jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i do samodzielnej egzystencji.

2. Pomoc pieniężna okresowa może być przyznana, jeżeli:

1) dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury;

2) dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 100% najniższej emerytury.

3. Pomoc pieniężna jednorazowa jest przyznawana do wysokości 150% najniższej emerytury, przy czym pomoc przeznaczona na częściowe pokrycie kosztów zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego, wyrobów medycznych lub dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności jest przyznawana do wysokości 300% najniższej emerytury.

4. Pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana do wysokości 100% najniższej emerytury miesięcznie.

5. Pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana na okres do 6 miesięcy i nie częściej niż raz na 12 miesięcy.

6. Pomoc pieniężna jednorazowa jest przyznawana nie częściej niż raz na 12 miesięcy.

Art. 19b.

1. Ustalenie prawa do pomocy pieniężnej i jej wypłaty należy do zadań Szefa UdSKIOR.

2. W przypadku osób pobierających rentę inwalidy wojennego lub rentę rodzinną po inwalidzie wojennym ustalenie prawa do pomocy pieniężnej i jej wypłaty należy do zadań Związku Inwalidów Wojennych RP.

3. Podziału środków finansowych na pomoc pieniężną dokonuje Szef UdSKIOR.

Art. 19c.

1. Pomoc pieniężna może być przyznana na wniosek osób, o których mowa w art. 19 ust. 1 i 4.

2. Wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej składa się w UdSKIOR. W przypadku osób pobierających rentę inwalidy wojennego lub rentę rodzinną po inwalidzie wojennym wniosek składa się w Związku Inwalidów Wojennych RP.

3. Wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej zawiera imię lub imiona oraz nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, dane teleadresowe: adres miejsca zamieszkania lub adres korespondencyjny, numer telefonu lub adres poczty elektronicznej, nazwę banku i numer rachunku bankowego lub nazwę spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej i numer rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, na który ma zostać wypłacona pomoc pieniężna, dochód netto wnioskodawcy, a także imię, nazwisko, stopień pokrewieństwa oraz dochód netto osób, z którymi wnioskodawca prowadzi gospodarstwo domowe.

4. Do wniosku o przyznanie pomocy pieniężnej należy dołączyć odpowiednio kopie dokumentów, które będą stanowiły podstawę ustalenia stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej i materialnej wnioskodawcy lub osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe z wnioskodawcą:

1) orzeczenia o inwalidztwie, o niezdolności do pracy lub o stopniu niepełnosprawności;

2) dokumentu potwierdzającego wysokość dochodu netto, w szczególności aktualnej decyzji o waloryzacji renty lub emerytury lub zaświadczenia pracodawcy o wysokości wynagrodzenia za pracę;

3) nakazu płatniczego podatku rolnego oraz zaświadczenia z urzędu gminy o wielkości gospodarstwa rolnego w hektarach przeliczeniowych;

4) zaświadczenia o kontynuowaniu przez dziecko wnioskodawcy nauki w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej;

5) decyzji o uznaniu lub odmowie uznania danej osoby za bezrobotną oraz utracie statusu bezrobotnego, przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu lub wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku, stypendium i innych finansowanych z Funduszu Pracy świadczeń niewynikających z zawartych umów albo oświadczenia o pozostawaniu w ewidencji bezrobotnych lub poszukujących pracy.

Art. 19d.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach kombatantom i innym osobom uprawnionym, a także pozostałym po nich wdowcom lub wdowcom, o których mowa w art. 19 ust. 4, na ich wniosek, Szef UdSKIOR może przyznać pomoc pieniężną na innych warunkach niż określone w art. 19a ust. 1-4 i ust. 6 i art. 19b ust. 2.

Art. 19e.

1. Do spraw związanych z przyznawaniem pomocy pieniężnej przepisy art. 6 pkt 3, 10, 14 i 16, art. 8 ust. 3-13, art. 11 ust. 1, art. 12, art. 13, art. 98, art. 100, art. 104, art. 105, art. 106 ust. 1, 3a i 5, art. 107 ust. 5b-5d i art. 109 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690, 1818 i 2473) stosuje się odpowiednio.

1a. Do dochodu ustalanego w postępowaniu o przyznanie pomocy pieniężnej nie wlicza się świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 36 pkt 1 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kwoty zasiłku pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 16 ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111), kwoty dodatku pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 75 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, kwoty dodatku pieniężnego do renty inwalidzkiej, o którym mowa w art. 12a ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, oraz pomocy pieniężnej.

2. Do postępowania w sprawie przyznania pomocy pieniężnej przez Związek Inwalidów Wojennych RP lub Szefa UdSKIOR, stosuje się przepisy ustawy z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256).

Art. 20.

1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym przysługuje ulga taryfowa w wysokości 50% przy przejazdach środkami komunikacji miejskiej.

2. Kombatantom i innym osobom uprawnionym – emerytom, rencistom i inwalidom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, poza uprawnieniami określonymi w ust. 1, przysługuje:

1) ulga w wysokości 51% na przejazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego:

a) kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej – na podstawie biletów jednorazowych,
b) kolejowego w 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pospieszne – na podstawie biletów jednorazowych;

2) dodatek kompensacyjny w wysokości 15% dodatku kombatanckiego, o którym mowa w art. 15;

3) ryczałt energetyczny – aktualną kwotę ryczałtu energetycznego ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, Szef UdSKIOR, na podstawie art. 20 ust. 3d niniejszej ustawy;

4) Ryczałt energetyczny za korzystanie z energii elektrycznej, gazowej i ciepłej na cele domowe w wysokości 171,41 zł (Rozporządzenie UdsKIOR z 1 marca 2020 r.).

2a. Osoba uprawniona do ulgowego przejazdu, o której mowa w ust. 2 pkt 1 lit. b, korzystająca z przejazdu w klasie 1, zobowiązana jest do uiszczenia dopłaty w wysokości stanowiącej różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 2, przysługują również wdowom lub wdowcom – emerytom i rencistom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne pozostałym po kombatantach i innych osobach uprawnionych.

3a. W przypadku zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden dodatek kompensacyjny, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

3b. W przypadku zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden ryczałt energetyczny, o którym mowa w ust. 2 pkt 3.

3c. Ryczałt energetyczny, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, podlega corocznie waloryzacji od dnia waloryzacji emerytur i rent.

3d. Szef UdsKIOR ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do 7. dnia roboczego lutego każdego roku, należną od terminu waloryzacji kwotę ryczałtu energetycznego.

3e. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty ryczałtu energetycznego w wysokości przysługującej w dniu poprzedzającym termin waloryzacji przez wskaźnik, o którym mowa w ust. 3g.

3f. W wyniku waloryzacji wysokość ryczałtu energetycznego nie może ulec zmniejszeniu.

3g. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do 31 stycznia każdego roku, średnioroczny wskaźnik cen konsumpcyjnych nośników energii w poprzednim roku kalendarzowym.

4. (uchylony)

5. (uchylony)

5a. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i ust. 3, mając na względzie konieczność zapewnienia identyfikacji osób uprawnionych do ulgowych przejazdów.

6. Właściwe organy administracji rządowej oraz organy jednostek samorządu terytorialnego i ich związków określają szczegółowe zasady stosowania ulg i uprawnień, o których mowa w ust. 1-3.

Art. 20.1

1. Kombatantom i innym osobom uprawnionym, które łącznie spełniają następujące warunki:

1) nie posiadają prawa do żadnych świadczeń rentowych lub emerytalnych ani prawa do uposażenia w stanie spoczynku albo uposażenia rodzinnego,

2) nie osiągają dochodów z tytułu pracy, pozarolniczej działalności gospodarczej podlegającej ubezpieczeniu społecznemu lub z tytułu rolniczej działalności gospodarczej podlegającej obowiązkowemu ubezpieczeniu rolników,

3) osiągnęły wiek 55 lat kobiety i 60 lat mężczyźni, przysługuje świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego, o którym mowa w art. 15 ust. 1.

2. Osobom, o których mowa w ust. 1, przysługują także uprawnienia określone w art. 20 ust. 2.

2a. Świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego, dodatek kompensacyjny oraz ryczałt energetyczny są wypłacane osobom, o których mowa w ust. 1, kwartalnie w trzecim miesiącu kwartału.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania osobom, o których mowa w ust. 1, świadczenia w wysokości dodatku kombatanckiego, dodatku kompensacyjnego oraz ryczałtu energetycznego, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności postępowania przy ich przyznawaniu i wypłacaniu.

Art. 20.2

1. Uznaje się zasługi osób, które z narażeniem życia, zdrowia lub wolności ukrywały i ratowały osoby ścigane przez okupacyjne władze niemieckie lub sowieckie, a także przez polskie władze okresu powojennego do 1956 r. z powodu ich działalności na rzecz suwerenności i niepodległości Polski oraz z przyczyn narodowościowych, religijnych i rasowych. W dowód uznania tych zasług UdsKIOR występuje, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, z wnioskiem do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o nadanie odznaczeń przewidzianych w ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz.U. z 2020 r. poz. 138).

2. Za osoby spełniające warunki, o których mowa w ust. 1, uznaje się zwłaszcza obywateli polskich odznaczonych medalem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata” przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie.

3. Do osób, o których mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się przepisów o świadczeniach przewidzianych w rozdziałach 2, 3 i 4.

Art. 20.3

1. Członek Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej ma prawo do jednorazowego, bezpłatnego otrzymania ubioru mundurowego na własność oraz do jego noszenia wraz z oznakami stopni wojskowych.

2. Członek Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej składa wniosek o wydanie ubioru mundurowego do wojskowego komendanta uzupełnień właściwego ze względu na jego miejsce zamieszkania.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

1) imię i nazwisko;

2) datę i miejsce urodzenia;

3) numer PESEL, a w przypadku nieposiadania numeru PESEL – serię i numer dowodu osobistego albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;

4) adres zamieszkania lub adres do korespondencji;

5) informację o posiadanym stopniu wojskowym.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się kopię:

1) legitymacji potwierdzającej członkostwo w Korpusie Weteranów Walk o Niepodległość RP;

2) dokumentu potwierdzającego posiadany stopień wojskowy.

5. Ubiór mundurowy wydaje dowódca jednostki budżetowej właściwy w sprawach zaopatrywania w dziale mundurowym, do którego wojskowy komendant uzupełnień przesyła wniosek, o którym mowa w ust. 2.

6. Dowódca jednostki budżetowej właściwy w sprawach zaopatrywania w dziale mundurowym zawiadamia niezwłocznie członka Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, który złożył wniosek, o którym mowa w ust. 2, o miejscu i terminie wydania ubioru mundurowego.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, elementy ubioru mundurowego członka Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, okoliczności i sposób noszenia ubioru mundurowego wraz z oznakami stopni wojskowych oraz jego wzór.

8. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 7, bierze się pod uwagę:

1) płeć członka Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej;

2) aby ubiór mundurowy był praktyczny i estetyczny;

3) konieczność odróżnienia ubioru mundurowego od umundurowania używanego w Siłach Zbrojnych RP.

Art. 20.5

1. Członek Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej legitymujący się kartą kombatanta kierujący pojazdem samochodowym oznaczonym tą kartą może nie stosować się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju, na zasadach określonych dla osoby niepełnosprawnej legitymującej się kartą parkingową kierującej pojazdem samochodowym oznaczonym tą kartą, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 110 i 284).

2. Kartę kombatanta wydaje członkowi Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej Szef UdsKIOR na jego pisemny wniosek.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

1) imię i nazwisko;

2) datę i miejsce urodzenia;

3) numer PESEL, a w przypadku nieposiadania numeru PESEL – serię i numer dowodu osobistego albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;

4) adres zamieszkania lub adres do korespondencji.

4. Kartę kombatanta wydaje się członkowi Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej bezterminowo. Za wydanie karty nie pobiera się opłaty.

5. Karta kombatanta traci ważność:

1) w przypadku zgłoszenia utraty karty przez osobę, której wydano kartę;

2) w przypadku zwrotu karty organowi, który ją wydał;

3) w razie śmierci osoby, której wydano kartę.

6. Szef UdsKIOR dokonuje, z zachowaniem przepisów ustawy z 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. poz. 2019 oraz z 2020 r. poz. 288), wyboru producenta blankietów kart kombatanta.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzór oraz tryb wydawania kart kombatanta członkom Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia jednolitej procedury wydawania kart kombatanta oraz technicznego zabezpieczenia karty w sposób gwarantujący jej autentyczność;

2) zasady nadawania numerów wydawanym kartom kombatanta, uwzględniając w szczególności konieczność stworzenia sprawnego systemu wydawania, ewidencjonowania i kontroli prawidłowości wykorzystywania kart;

3) tryb postępowania w sprawie zwrotu karty kombatanta, mając na względzie zapewnienie jednolitej procedury zwrotu karty;

4) wzór wniosku o wydanie karty kombatanta, mając na uwadze zapewnienie jednolitej formy składanych wniosków.